

ЩОДО ДИСЦИПЛІНАРНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПОРУШЕННЯ ЛІСОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Ковейно Ю.В.

аспірантка кафедри публічно-правових дисциплін
Маріупольський державний університет

Стан лісу впливає на безліч сфер людського життя. Забезпечення якості лісу та лісових ресурсів залежить від багатьох чинників, серед яких суттєву роль відіграє дотримання лісового законодавства. Водночас на практиці непоодинокі випадки порушення такого законодавства. Важливу роль у попередженні таких порушень відіграє відповідальність, що може бути відповідно до ст. 105 Лісового кодексу України: дисциплінарна, адміністративна, цивільно-правова або кримінальна відповідно до закону. Кожному виду відповідальності притаманні специфічні міри покарання, а також особливий порядок їх застосування. Вказані види мають відповідну підставу, особливий порядок реалізації та специфічні заходи примусу. Серед названих видів відповідальності найбільш опрацьованими є: кримінальна, адміністративна та цивільно-правова відповідальність, тоді як на дисциплінарну відповідальність, наразі, мало звертається увага у науковій літературі, тому метою цього дослідження є уточнення загальних положень щодо дисциплінарної відповідальності за порушення лісового законодавства.

Як самостійний вид відповідальності, дисциплінарна відповідальність займає важливе місце у структурі правової системи країни, а також є важливим чинником забезпечення трудової дисципліни та правопорядку. Особливостями дисциплінарної відповідальності є: підстава; особливі санкції; суб'єкт дисциплінарного проступку та суб'єкт дисциплінарної влади, що уповноважений застосовувати дисциплінарні стягнення у встановленому законом порядку [1, с. 6]. Так, дисциплінарна відповідальність це обов'язок працівника відповідати перед роботодавцем або уповноваженим ним органом за скоєний ним дисциплінарний проступок і понести дисциплінарні стягнення, передбачені нормами трудового законодавства [2, с. 440]. Підставою застосування дисциплінарної відповідальності є дисциплінарний проступок, що полягає у протиправній дії чи бездіяльності працівника, що порушує встановлений на підприємстві, в установі, організації внутрішній трудовий розпорядок. У чинному законодавстві не розкривається поняття дисциплінарного проступку. Відповідно у теорії трудового права дисциплінарний проступок

визначається як винне протиправне невиконання чи неналежне виконання працівником своїх трудових обов'язків [3, с. 456].

Дисциплінарна відповідальність настає за вчинення дисциплінарного проступку, передбаченого нормами Кодексу законів про працю України, і є видом ретроспективної відповідальності. Така відповідальність може бути загальною і спеціальною. Загальна дисциплінарна відповідальність передбачена Кодексом законів про працю України і Правилами внутрішнього трудового розпорядку і накладається абсолютно на всіх працівників. Кодексом законів про працю України передбачено два види стягнень за вчинення дисциплінарного проступку, серед яких догана та звільнення. Спеціальна дисциплінарна відповідальність виконується в порядку підлеглості згідно зі статутами про дисципліну та конкретних нормативних актів. [4, с. 28].

Суб'єктами дисциплінарної відповідальності є особа, яка перебуває у трудових правовідносинах з власником або уповноваженим ним органом. Застосування дисциплінарної відповідальності здійснюється роботодавцем безпосередньо за виявленням дисциплінарного проступку, у разі незгоди із заходами стягнення працівник може оскаржити дисциплінарне стягнення у порядку, встановленому законом [5].

В екологічних відносинах дисциплінарна відповідальність застосовується до осіб, які під час виконання своїх посадових обов'язків порушують екологічні вимоги та інші вимоги дисципліни праці, пов'язані з використанням природних ресурсів, охороною навколишнього середовища, забезпеченням екологічної безпеки. Дисциплінарна відповідальність за порушення лісового законодавства може бути за дисциплінарний проступок працівника у разі його кваліфікації як порушення лісового законодавства. Така відповідальність може мати місце коли невиконання або недбале ставлення до виконання трудових обов'язків працівником призвело до порушення вимог охорони лісів та лісових ресурсів [6, с. 232-237].

Дисциплінарний проступок може бути кваліфіковано як порушення лісового законодавства у випадку, коли порушення лісового законодавства особою мало місце в результаті невиконання ним обов'язків. Для встановлення такого факту потрібно уточнення ознак порушення саме особою працівником для подальшої кваліфікації правопорушення як порушення лісового законодавства. Так, наприклад, дисциплінарний проступок може бути кваліфіковано як порушення лісового законодавства у випадку, коли порушення лісового законодавства посадовою особою лісової охорони підприємств, установ та організацій, що належать до сфери управління Держлісагентства (лісничий, старший майстер лісу, майстер лісу) мало місце в результаті невиконання ними посадових обов'язків щодо забезпечення охорони лісів від пожеж, незаконних рубок, шкідників і хвороб, пошкодження внаслідок антропогенного та іншого шкідливого впливу, у разі коли таке порушення призвело до заподіяння шкоди лісу або лісовим ресурсам у вигляді пошкодження лісу або загибелі

молодняка, то в цьому разі йдеться про застосування дисциплінарної відповідальності за порушення лісового законодавства [7]. Така відповідальність може полягати у винесенні догани. Крім того після застосування догани, у разі повторного здійснення порушення посадових обов'язків, що пов'язано з порушенням лісового законодавства до працівника може бути застосовано звільнення. Водночас, за завдану шкоду суб'єкт може бути притягнутий до матеріальної відповідальності.

Так, догана, як вид дисциплінарного стягнення застосовується на підставі норм Кодексу законів про працю України (ст. 147-148) лише до фізичної особи, коли вона перебуває відповідно у трудових відносинах з підприємством, діяльність якого пов'язана з веденням лісового господарства, за наявності порушень обов'язків працівника, які передбачено відповідною посадовою інструкцією або положенням. За наявності підстав, передбачених Кодексом законів про працю України та інших нормативних актів, якими передбачено обов'язки працівника в сфері лісового господарства та у разі вчинення відповідного правопорушення, можливе застосування звільнення з роботи за порушення лісового законодавства. Застосування звільнення передбачено відповідно до п. 3 частини першої ст. 40 Кодексу законів про працю України у разі, якщо систематичне порушення трудових обов'язків, покладених на працівника трудовим договором або правилами внутрішнього трудового розпорядку може бути кваліфіковано як порушення лісового законодавства. Накладення дисциплінарного стягнення не виключає можливості застосування, за наявності правових підстав, інших видів відповідальності

Таким чином, для застосування дисциплінарної відповідальності до винної особи необхідно конкретизувати порушення яких саме обов'язків та яким чином можна кваліфікувати як порушення лісового законодавства. Таку конкретизацію доцільно провести у відповідних посадових інструкціях та передбачати трудовими договорами (контрактами) при укладанні їх з працівниками.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вапнярчук Н.М. Правове регулювання дисциплінарної відповідальності державних службовців в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.05. Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля. Луганськ, 2010. 18 с.
2. Болотіна Н.Б. Трудове право України: Підручник. 4-те вид., стер. Київ: Вікар, 2006. 725 с.
3. Трудове право: підручник / [О. М. Ярошенко, С. М. Прилипко, А.М. Слюсар та ін.]; за ред. О.М. Ярошенка. 2-ге вид., переробл. і допов. Харків: Право, 2017. 560 с.
4. Юридична відповідальність: проблеми виключення та звільнення / Н.М. Оніщенко, А.Є. Шевченко, О.В. Скрипнюк; відп. ред.: Ю.В. Баулін. Донецьк: Кальміус, 2013. 423 с.
5. Кодекс законів про працю України: Закон України від 10.12.1971 № 322. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>.

6. Глотова О.В. Особливості юридичної відповідальності за порушення законодавства про охорону лісів. *Актуальні проблеми держави і права*. 2005. Вип. 26. С. 232-237.

7. Положення про державну лісову охорону, лісову охорону інших постійних лісокористувачів та власників лісів. Постанова Кабінету Міністрів України від 16 вересня 2009 р. № 976. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/976-2009-%D0%BF#Text>.

РІШЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ ЯК ДЖЕРЕЛО АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА В УКРАЇНІ

Комісарчук Я.О.

здобувач вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
Маріупольський державний університет

Науковий керівник: *Філіпенко А.С.* – кандидат юридичних наук, доцент
доцент кафедри публічно-правових дисциплін
Маріупольський державний університет

Як відомо, рішення Європейського суду з прав людини (далі - ЄСПЛ) є джерелом права в Україні, згідно зі статтею 17 Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» [1].

Після вступу в силу цього закону у вітчизняній правовій науці почався інтенсивний процес осмислення юридичної природи рішень ЄСПЛ і визначення їх місця в українській правовій системі. Варто виокремити те, що до якого-небудь консенсусу в цих питаннях члени юридичної спільноти на сьогоднішній день не прийшли, оскільки, на нашу думку, це пояснюється як новизною так і складністю зазначеної проблеми.

Слід акцентувати увагу на тому, що одні вчені стверджують, що в діяльності ЄСПЛ немає «елементів імпровізованої нормотворчості», оскільки його рішення засновані на Європейській конвенції про захист прав людини і основних свобод, і він пов'язаний іншими нормативними актами Ради Європи, тобто ЄСПЛ може вільно тлумачити норми Конвенції, однак, на їх думку, «свобода інтерпретації ніяк не рівнозначна свободі створення нової норми, тому в рішеннях суду з прав людини відсутня фундаментальна ознака судового прецеденту як самостійної форми права.

Інші вчені вказують, що держави, ратифікуючи Конвенцію і Протоколи до неї, чітко висловили свою згоду на обов'язковість тільки тих положень, які містяться в цих міжнародно-правових актах, і зокрема, щодо положень, які передбачають саме правозастосовчу діяльність Суду. У зв'язку з цим рішення і постанови ЄСПЛ містять, за твердженням автора,